

Przynależność Polaków do ruchów i wspólnot religijnych

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

20 lat
Fundacji **CBOS**
1997-2017

20 lat Fundacji CBOS 1997-2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

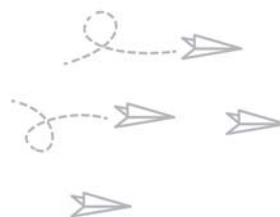
CBOS ZREALIZOWAŁ

836
badań

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735
komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600
ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000
respondentów

Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Religijność Polaków monitorujemy co miesiąc za pomocą dwóch podstawowych wskaźników – pytając o wiarę i praktyki religijne, a dodatkowo co jakiś czas prowadzimy bardziej pogłębione badania w tym zakresie. Od listopada 2016 roku do marca 2017 roku oprócz zadawania standardowych pytań o zaangażowanie religijne zapytaliśmy respondentów o ich wyznanie oraz o przynależność do wspólnot religijnych. W komunikacie prezentujemy dane na ten temat uzyskane w wyniku agregacji pięciu zbiorów¹, co było niezbędne ze względu na niewielkie liczebności uzyskane w pojedynczych pomiarach.

DEKLARACJE WIARY

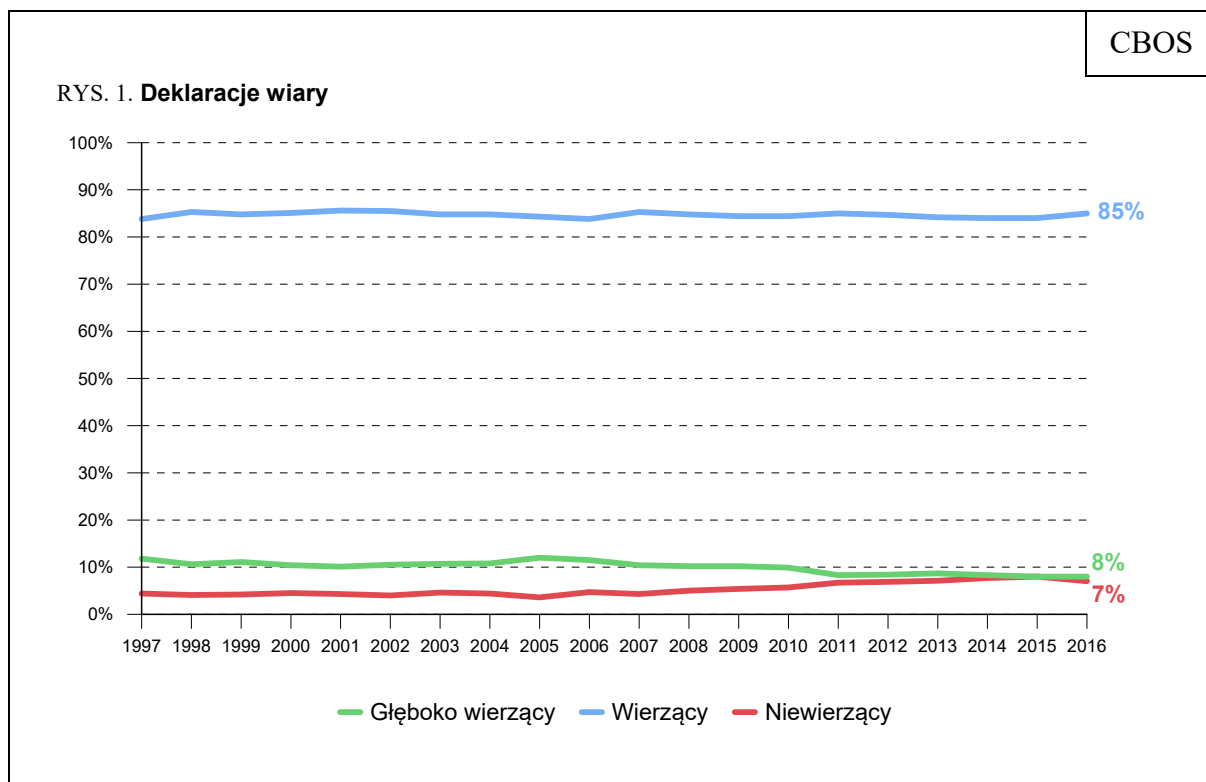
Opierając się na autodeklaracjach Polaków określających swój stosunek do wiary i praktyk religijnych można stwierdzić, że powszechnie deklarowana wiara w Boga jest dość trwałą cechą polskiego społeczeństwa (nadal aż 92% jego członków określa się mianem katolików)². Utrzymuje się ona przez ostatnie niemal dwadzieścia lat na dość stabilnym, wysokim poziomie³. Z systematycznie prowadzonych przez nas badań wynika, że od końca lat dziewięćdziesiątych niezmiennie ponad 90% ankietowanych (92% – 97%) uważa się za wierzących⁴, w tym mniej więcej co dziesiąty (ostatnio co dwunasty) ocenia swoją wiarę jako głęboką. Odsetek osób zaliczających się do raczej lub całkowicie niewierzących pozostaje od lat stosunkowo niski (od 3% do 8%). Po roku 2005 zauważalny jest nieznaczny wzrost odsetka osób określających się jako niewierzące oraz spadek deklaracji wiary głębokiej.

¹ Badania „Aktualne problemy i wydarzenia” (318–322) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) od listopada 2016 roku do marca 2017 roku na reprezentatywnych próbach losowych dorosłych mieszkańców Polski (łączna liczebność próby N=6173).

² Odsetek określony na podstawie zagregowanych danych z badań zrealizowanych od listopada 2016 roku do marca 2017 roku. Nieliczni (1%) wskazali inne wyznanie (m.in. protestantyzm, prawosławie) lub chrześcijaństwo ogólnie (2%), albo określili się mianem bezwyznaniowych, agnostyków, ateistów (4%).

³ Można przypuszczać, że odsetek osób deklarujących wiarę w Boga nie zmienił się istotnie w znacznie dłuższym okresie niż ostatnie dwadzieścia lat, nie ma jednak porównywalnych danych empirycznych na ten temat.

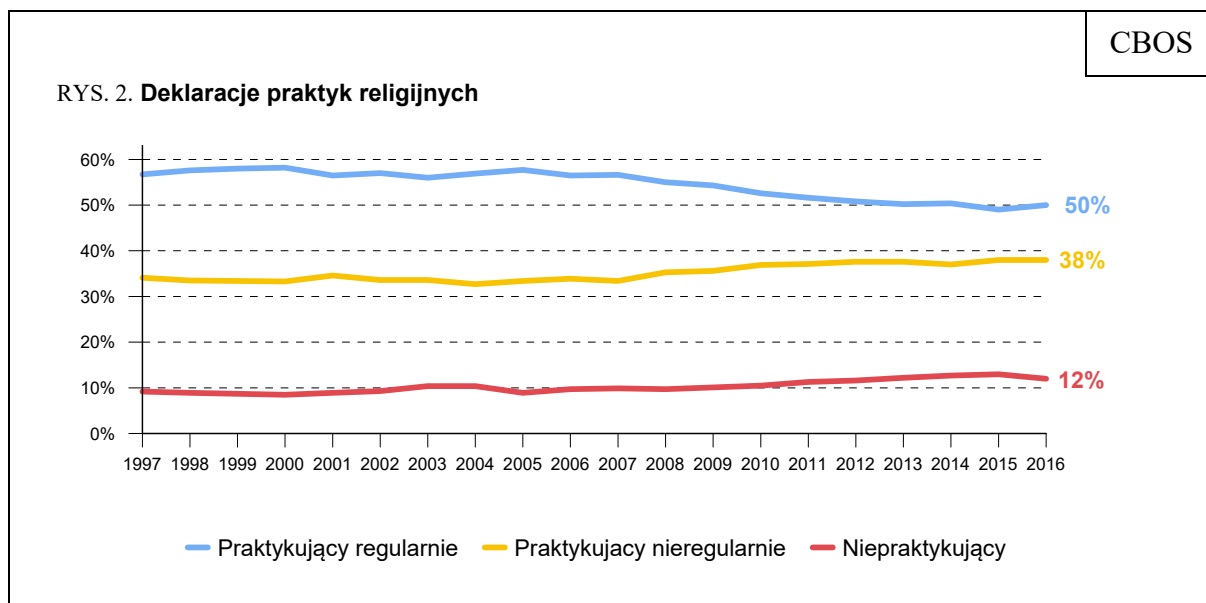
⁴ Bazujemy na rocznych zestawieniach powstałych w wyniku agregacji zbiorów z dwunastu comiesięcznych badań zrealizowanych w danym roku kalendarzowym.

Na podstawie zagregowanych danych z lat 1997–2016. W przypadku kategorii „niewierzący” połączono odpowiedzi „raczej niewierzący” i „zdecydowanie niewierzący”

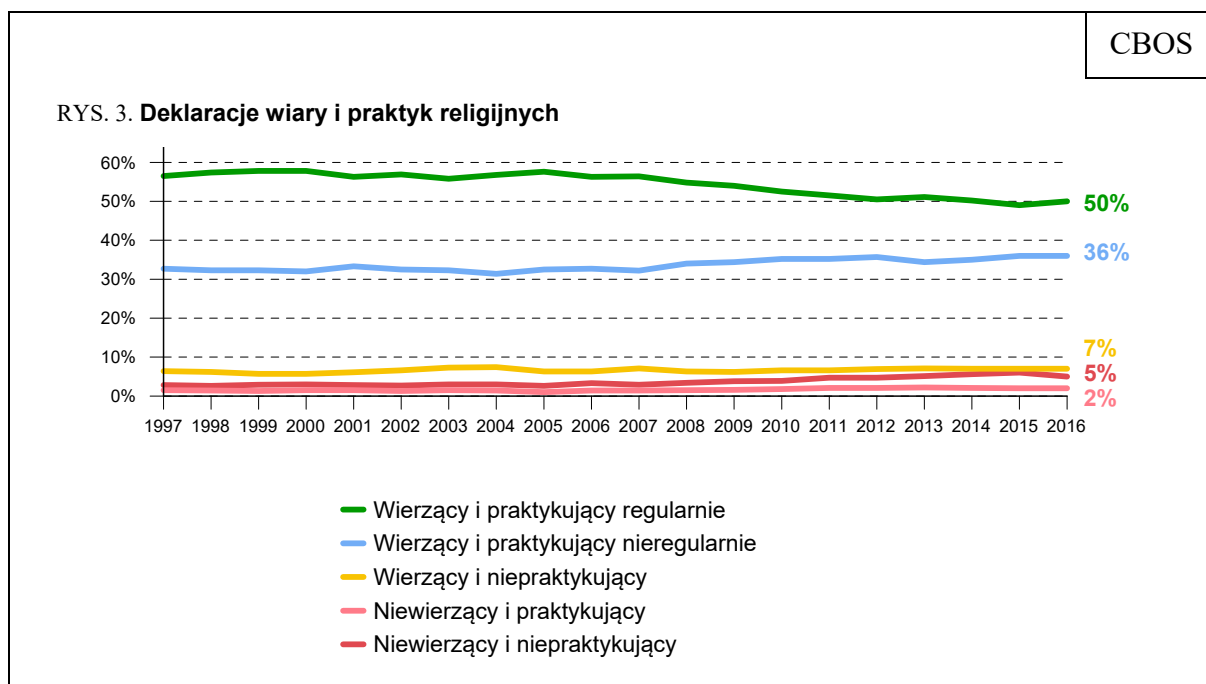
UDZIAŁ W PRAKTYKACH RELIGIJNYCH

Również poziom zaangażowania Polaków w praktyki religijne, który w latach 1997–2005 pozostawał w miarę stabilny, po roku 2005 zaczął dość istotnie słabnąć. W latach 2005–2013 zmniejszył się odsetek respondentów praktykujących regularnie, przynajmniej raz w tygodniu (z 58% do 50%), przybyło zaś tych, którzy w ogóle nie biorą udziału w praktykach religijnych (z 9% do 13%). Więcej też osób zaczęło przyznawać, że praktykuje nieregularnie (wzrost z 33% do 37%). Od 2013 roku można jednak mówić o stabilizacji deklaracji w omawianym zakresie. Poziom deklarowanych praktyk religijnych utrzymuje się w ostatnich latach na zbliżonym poziomie.

Na podstawie zagregowanych danych z lat 1997–2016. W przypadku kategorii „praktykujący regularnie” połączono odpowiedzi „kilka razy w tygodniu” i „raz w tygodniu”, a kategoria „praktykujący nieregularnie” to połączone odpowiedzi „przeciętnie 1 lub 2 razy w miesiącu” oraz „kilka razy w roku”

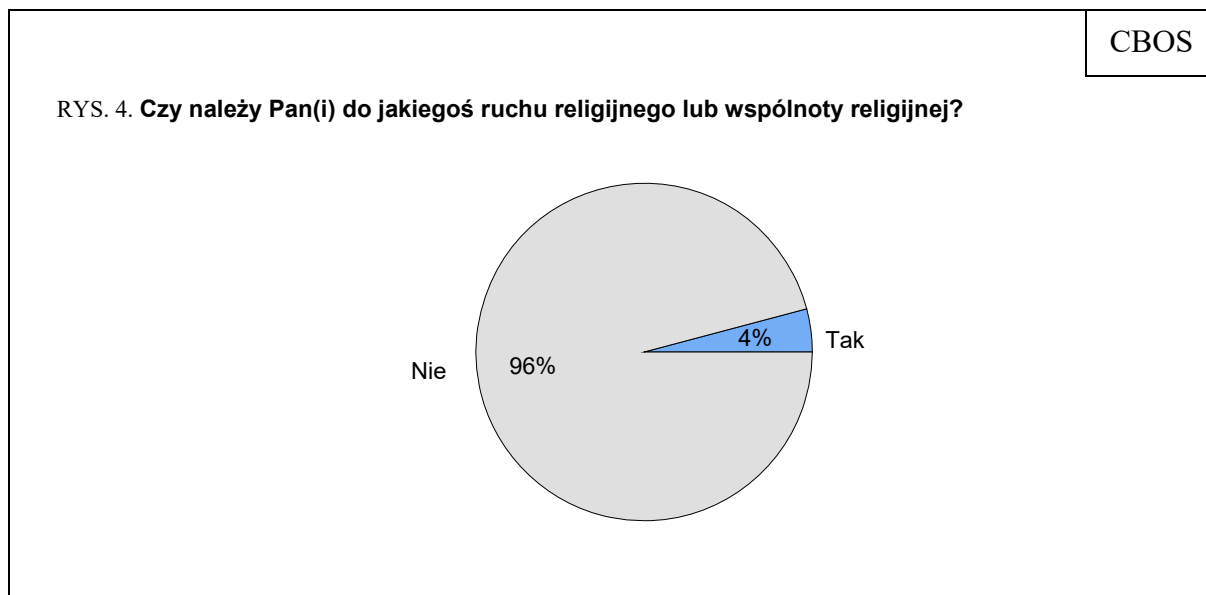
Z połączenia deklaracji wiary i praktyk religijnych wynika, że od roku 2005 do 2012 odsetek osób wierzących i regularnie praktykujących zmniejszył się w Polsce z 58% do 50%, nieznacznie przybyło zaś wierzących i praktykujących nieregularnie (z 32% do 35%), niewierzących i praktykujących (z 1% do 2%) oraz niewierzących i niepraktykujących (z 3% do 6%). Przed rokiem 2005 deklaracje w tym zakresie w zasadzie się nie zmieniały, ale od 2012 roku utrzymują się również na niemal niezmienionym poziomie.

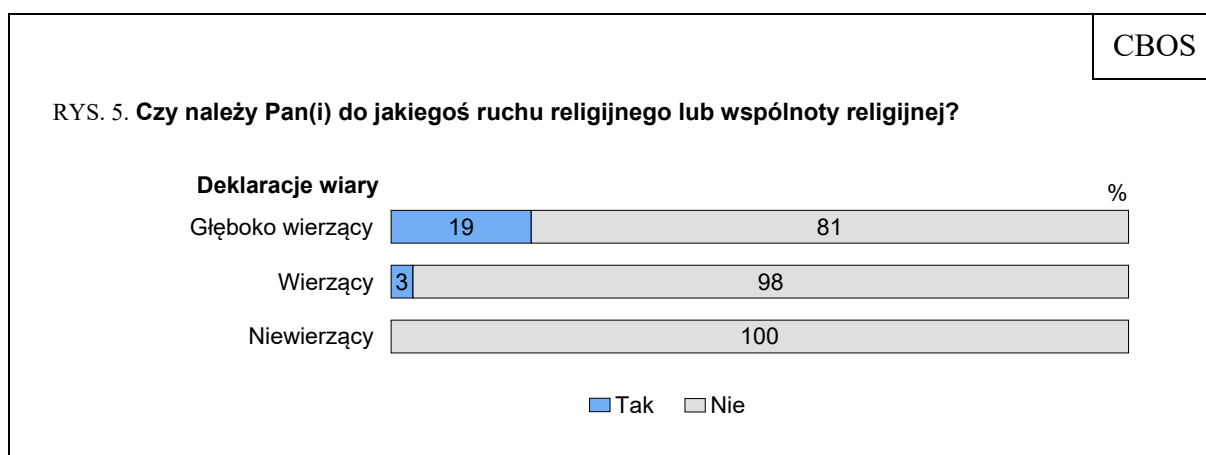
Na podstawie zagregowanych danych z lat 1997–2016

PRZYNALEŻNOŚĆ DO WSPÓLNOT RELIGIJNYCH

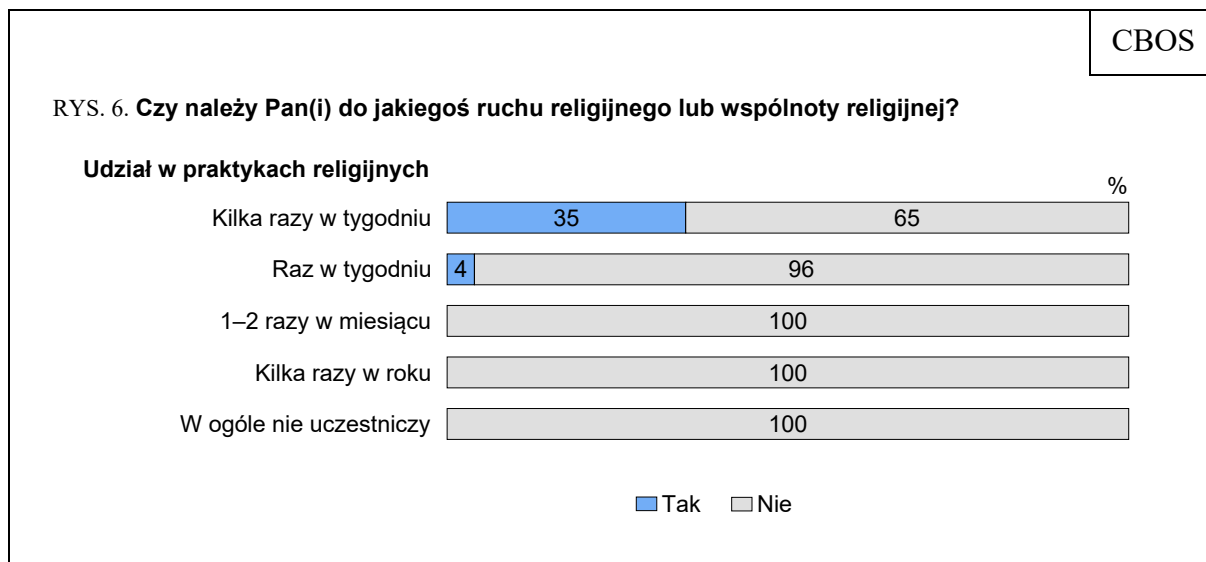
Przynależność do ruchu lub wspólnoty religijnej zadeklarowało średnio czterech na stu respondentów biorących udział w badaniach zrealizowanych przez CBOS od listopada 2016 roku do marca 2017 roku (N=224), w tym niemal wszyscy to katolicy (N=219).

To, czy ktoś należy do jakiegoś ruchu religijnego lub wspólnoty religijnej, związane jest przede wszystkim z jego religijnością. Przynależność taką deklaruje co piąty respondent określający się mianem głęboko wierzącego (19%) oraz trzech na stu spośród wierzących (3%).

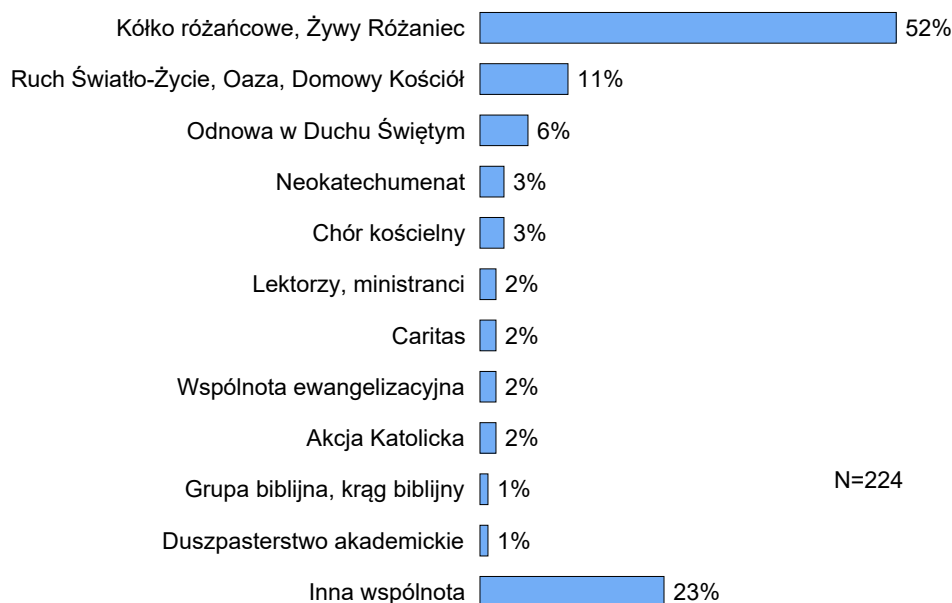
Członkiem jakiegoś ruchu lub wspólnoty jest ponad jedna trzecia praktykujących religijnie kilka razy w tygodniu (35%) oraz 4% tych, którzy uczestniczą w mszach, nabożeństwach lub spotkaniach religijnych raz w tygodniu.

Pozostałe cechy społeczno-demograficzne sprzyjające angażowaniu się w działalność różnego rodzaju organizacji religijnych to te, które w znacznej mierze określają ponadprzeciętną religijność, wyrażaną w deklaracjach wiary i praktyk, a więc m.in. starszy wiek (swoją przynależność do jakiejś wspólnoty religijnej deklaruje 7% osób mających 65 lat i więcej), wykształcenie podstawowe (6%), prawicowe poglądy polityczne (8%) oraz płeć żeńska (5%). W grupach zawodowych deklaracje o byciu członkiem jakiejś wspólnoty lub ruchu religijnego relatywnie częściej niż inni składają renciści (8%), emeryci (6%), rolnicy (5%), a także uczniowie i studenci (5%).

Osoby należące do jakichś ruchów czy wspólnot religijnych (N=224) najczęściej wymieniały kółka różańcowe (52%). Co dziewiąty z tej grupy badanych deklaruje przynależność do Ruchu Światło-Życie (11%), a co szesnasty – do Odnowy w Duchu Świętym (6%). Inne, rzadziej wymieniane, grupy i wspólnoty to Neokatechumenat i chór kościelny (po 3%), lektorzy i ministranci, parafialna Caritas, wspólnota ewangelizacyjna oraz Akcja Katolicka (po 2%), a także krąg biblijny i duszpasterstwo akademickie (po 1%). Znaczna część respondentów deklarujących swoją przynależność do ruchu lub wspólnoty religijnej (23%) wymieniała jeszcze innego rodzaju liczne grupy i organizacje, w tym np.: Stowarzyszenie Rodzin Katolickich, Apostolstwo Dobrej Śmierci, Rycerstwo Niepokalanej, Grupa Fatimska.

RYS. 7. Do jakiego ruchu religijnego lub wspólnoty religijnej Pan(i) należy?

N=224

Pominięto odmowy odpowiedzi. Procenty nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wymienić więcej niż jeden ruch lub wspólnotę

Przynależność do określonej wspólnoty w znacznym stopniu zależy od niektórych cech społeczno-demograficznych respondentów, co wynika stąd, że wspólnoty te prezentują określone profile zaangażowania, przez co przyciągają do siebie konkretne grupy osób, np. będących w określonym wieku (oaza – młodzież), mających określoną płeć (lektorzy i ministranci – mężczyźni) lub status społeczno-zawodowy (duszpasterstwa branżowe).

Mając na względzie dwie najczęściej pojawiające się w odpowiedziach respondentów grupy i wspólnoty religijne, można powiedzieć, że przynależność do kółek różańcowych deklarują głównie osoby starsze, gorzej wykształcone, mieszkające na wsi i w najmniejszych miastach, niezadowolone ze swojej sytuacji materialnej i mające najniższe dochody *per capita*, częściej kobiety niż mężczyźni, a spośród grup społeczno-zawodowych – emeryci, renciści, rolnicy i robotnicy niewykwalifikowani. Z kolei członkowie Ruchu Światło-Życie, popularnie określanego jako Oaza, to – jak wynika z deklaracji – najczęściej ludzie młodzi, zwłaszcza w wieku 18–24 lata, mający wyższe wykształcenie i uzyskujący relatywnie wysokie dochody *per capita*, a ponadto uczniowie i studenci, gospodynie domowe oraz kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (zob. tabela aneksowa 2).

Okazuje się, że osoby należące do jakiejś wspólnoty religijnej istotnie częściej niż niezrzeszone w tego typu grupach deklarują duże zainteresowanie polityką (29% wobec 18%) i częściej wyrażają gotowość udziału w ewentualnych wyborach parlamentarnych (82% wobec 66%). Częściej określają swoje poglądy jako prawicowe (66% wobec 29%), a rzadziej jako lewicowe (6% wobec 17%), natomiast w wyborach zdecydowanie częściej zagłosowałyby na PiS (76% wobec 36%) niż na Platformę Obywatelską (6% wobec 17%) czy Nowoczesną (2% wobec 12%). Ponadto dwukrotnie częściej deklarują poparcie dla rządu Beaty Szydło (70% wobec 36%), wyrażają zadowolenie z bieżącej sytuacji w kraju (66% wobec 34%) oraz spodziewają się poprawy sytuacji w Polsce w ciągu najbliższego roku (50% wobec 24%). Ich głównym źródłem informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie częściej są Wiadomości i inne programy telewizyjnej Jedynki (30% wobec 21%), a także TVP Info (11% wobec 8%), Telewizja Trwam i Radio Maryja (11% wobec 1%) niż Fakty i inne programy TVN (15% wobec 24%), TVN24 (14% wobec 24%) czy Wydarzenia i inne programy Polsatu (5% wobec 10%).

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI